

SATU RÄMÖ

HILDUR

STOPA
VO FJÖRDE

ISLANDSKÝ
KRIMI
BESTSELLER

İKAR

HILDUR

STOPA
VO FJÖRDE

SATU RÄMÖ
HILDUR
STOPA
VO FJÖRDE

Preložil Andrej Števkó

IKAR

Satu Rämö
HILDUR

Copyright © Satu Rämö, 2022

First published in Finnish with the original title Hildur
by WSOY, Helsinki. Published in the Slovak language
by arrangement with Bonnier Rights Finland
and Kristin Olson Literary Agency.

Translation © 2024 by Andrej Števkó

Cover art © www.buerosued.de

Tabor Chichakly / Alamy Stock Photo

Slovak edition © 2024 by IKAR, a.s.

Preklad diela vyšiel s finančnou podporou
FILI - Finnish Literature Exchange

F **I**
L **I**

ISBN 978-80-551-9743-2

*Mamička v stodole, v stodole,
netráp sa,
požičiam ti svoje strhané háby,
môžeš si zatancovať, zakrepčiť.*

KEDYSI

1. KAPITOLA

Leto 1550, Mosfellsheiði

Sleipnir pridal do kroku, hriva mu divoko povievala zo strany na stranu. Z úst mu frkali sliny a čierne oči prekypovali radosťou, že môže cválať vpred. Haraldur sedel na rýchlo-nohom tátošovi a vdychoval studený vzduch posledných letných dní. Pravou rukou držal opraty a ľavá zas zvierala liace dvoch ďalších koní cválajúcich bok po boku. Nôž priviazaný na opasku štuchal v takte klusu do Sleipnirovho stehna. Haraldur vydýchol a sponad hustej červenohnedej brady sa ozvalo prenikavé nízke a dlhé ó. Koňa to malo upokojiť, no ani únava nebola prekážkou v túžbe napredovať. Dobrý kôň chcel pre svojho jazdca to najlepšie. Túžil dokázať, že je schopný a nesklame. Haraldur nechcel poháňať svojho tátoša až do úmoru, mali predsa pred sebou ešte výšinu Mosfellsheiði.

Na ceste boli už tri dni. Z pobrežia Fellströnd v rozľahlom zálive Breiðarfjörður na západnom Islande vyrazil Haraldur s tromi koňmi na juh. Vybral sa varovať svojho priateľa. Dostalo sa mu do uší, že skupina hrdlovezov z konkurenčného kmeňa číha na Njállov život. Njáll bol jeden z najbohatších a najvplyvnejších gazdov na južnom Islande. Peniaze a moc prilákali nepriateľov, ktorí si robili zálusk na podiel z cudzieho bohatstva. Njáll a Haraldur sa spoznali

a spriatelili už ako malí chlapci, boli napokon bratrance. Haraldur vyrazil, hneď ako sa dozvedel o tomto nebezpečenstve. Večerné slnko farbilo krajinu dooranžova. Vo vzduchu bolo cítiť jeseň. Vtáky už neštebotali ako pri najväčšom letnom nadšení a zelené lúky sa menili na svetlohnedé. Tesne pred západom slnka a zotmením Haraldur na svojej dlhej ceste dorazil do poslednej zastávky – *sæluhús*, čiže chatrče na výšine Mosfellsheiði. Zastavil sa na prahu biedneho domu z rašeliny a zosadol. Napojil kone a odviezol ich na pole ohradené kameňmi, aby si tam odpočinuli. Zavčasu ráno budú pokračovať v ceste. K Njállovi, ktorý býval pri veľkej a dravej rieke Ölfusá, to mali ešte asi pol dňa.

„Nocľah pre tri kone a pre mňa na jednu noc. Máte miesto?“ precedil Haraldur pomedzi zuby a prešlapoval z nohy na nohu. Dlhé červené vlasy mu lemovali tvár a silnú čeľusť. Uprostred chodby rašelinovej chatrče sa zjavila mladá žena v skladanej sukni vo farbe šedej ovčej vlny s olejovou lampou v ruke. Spiepnavý plameň zvýrazňoval jej zelené oči.

„Môžete si ľahnúť tam vzadu. Zaplatíte ráno a o nič sa nepokúšajte,“ prízvukovala a rýchlo švihla rukou za seba.

Una ťahalo na tridsať, pochádzala z južného Islandu. V zime robila slúžku na gazdovstve vo vedľajšom zálive. Počas leta sa zase starala o chatrč na hospodárovom pozemku a jej návštevníkov. Nocľah tu hľadali všetci počestní medzi západom a juhom. Una dlho hľadela na pohľadného muža stojaceho na chodbe. Oveľa dlhšie, než zvykla pozeráť na hostí.

„Ste hladný? Pozriem sa, či sa dačo nenájde v kuchyni,“ oslovila ho Una.

Rozdelili si sušené filé z tresky a k tomu nalámali kúsky bochníka chleba z morských rias. Haraldur jej rozprával o koňoch, s ktorými putoval, a salaši v Širokom zálive, kde

je toľko ostrovov, že ich ešte nik nedokázal spočítať. Una sa pochválila, že vie šikovne strihať ovce.

Zvyčajne nepúšťala cudzích pocestných do svojej posteľe, no tentoraz chcela urobiť výnimku. Haraldur na ňu pôsobil akosi inak. Výnimočne. Rozprával sa s ňou ako so seberovnou. Zaujímal ho jej názor, neskákal jej do reči a hovoril o bežných veciach zo svojho života.

Nasledujúce ráno, tesne pred odchodom, sa Uny spýtal, čo by povedala, keby sa cestou späť zastavil po ňu a naspäť by už išli vedno.

„Ak prídeš včas, azda budem môcť s tebou odísť,“ odvetila Una a nechala Haraldura, aby si zaplietol vlasy. Cez úzke okienko prenikali do domu jemné ranné letné slnečné lúče. Zdalo sa, akoby prúžok svetla delil izbu napoly. Una sa postavila presne na tú hranicu, zavrela oči a vychutnávala si na tvári blahodarné teplo.

Haraldur stihol doraziť k rieke Ölfusá skôr než zločinci usilujúci sa o Njállov život. Njáll sa nesmierne potešil, že ho prichádza navštíviť starý priateľ, a dlho do noci oslavovali, že sa opäť stretli. Najal si dvoch statných chlapov od dôveryhodného suseda a zaplatil im, aby ho nepretržite ochraňovali. Keď sa na dvore lúčil s Haraldurom, z vďačnosti mu daroval malý plátenný mešec plný strieborných a medených mincí, klippingov. Tie Haraldurovi cinkali vo vreckách, keď sa po dvoch dňoch vracal na koni do hostinca na Mosfellsheiði.

Una si zbalila zopár svojich vecí, vysadla na chrbát mlaďej Haraldurovej kobyly a s príťažlivým mužom sa vydala na západ, k Širokému zálivu oplývajúcemu nespočetnými ostrovmi.

Azda sa nikdy nemala s Haraldurom stretnúť, avšak stalo sa. Narodilo sa im nezvyčajne veľa detí.

2. KAPITOLA

November 1994, Ísafjörður

Z okna obývačky bolo vidno, ako vietor rozháňa sneh sem a tam po dvore. Metelica silnela. Rukami vnímala mäkké a teplé Lóino bruško. Je tenučké ako hodvábný papier, premýšľala Björk a čo najpokojenejšie hladila ospalé zviera. Mačka potichu priadla. Popri dome prešiel snežný pluh, ktorého strešný maják vrhal do obývačky oranžové lúče. Veľký stroj odpratával z cesty sneh a masy nahŕňal na prázdny susedný pozemok. Škripot a kvílenie pluhu sa ozývali až dnu. Mačka sa zobudila, natiahla predné labky na menčestrovú pohovku, otvorila oči na čo najmenšiu štrbinku a spokojne sa pozrela na dievčinu. Björk mrzelo, že sama nemôže mať mačku. Mama bola totiž alergická. Ani pes neprichádzal do úvahy. Mali síce kone, ale tie boli stále vonku a nemohla sa s nimi takto hrať v obývačke na pohovke. Björk sa potešila, že ju mamin starý známy Jón poveril, aby spolu so sestrou Rósou mačku postrážili. Musel si ísť do hlavného mesta, Reykjavíku, kúpiť okuliare, keďže v Západných fjordoch nemali očného lekára a dokonca ani optiku. Cestovať šesť hodín na juh a potom nocovať v lacnom hoteli kdesi na okraji Reykjavíku by starej Lóe nijako nepridalo na pohode. Neznášala cesty v prepravke na zadnom sedadle a vždy v aute zvracala.

Björk a Rósa sa hneď zo školy ponáhľali za mačkou. Lóa od nich dostala pár kúskov tresky a do pohára nabrali trochu granúl. Lóa si dokázala zvonku otvoriť dvere. Chodila dnu a von z domu, ako sa jej zachcelo, a keď potrebovala ísť na záchod. Björk sa vôbec nechcelo opúšťať spiacu cicu. Bola taká mäkučká a hrejivá.

„Už by sme mali naozaj ísť. Školský autobus pôjde každú chvíľu,“ pobádala Rósa mladšiu sestru.

„Ešte ju trochu poškrabkám. Zbožňuje to, pozri, ako sa ku mne túli. Čičiči.“

Osemročná Rósa stála v predsieni s červenou aktovkou My Little Pony na chrbte a prešľapovala z nohy na nohu. Školský autobus domov do dediny na druhej strane hôr by mal pred školskej budovy odísť o päť minút a Rósa dobre vedela, že vodič nečaká na oneskorencov. Björk bola ešte len prváčka, a tak si veľmi neuvedomovala čas. Päť alebo pätnásť minút, nevidela v tom rozdiel. Rósa chodila už do tretej triedy.

Ešte šťastie, že Jón býval hneď vedľa školy. Mama im hovorila, že má ešte aj druhú adresu, starú letnú chatku kdesi ďalej na vidieku. Lóa mala tiež radšej vidiek, kde mohla behať po lúkach bez strachu z okoloidúcich áut.

„Ja teda pôjdem, pokojne tu ostaň, ak sa ti nechce ísť domov,“ povedala Rósa a pobrala sa k dverám. „Mama vravela, že dnes upečie palacinky, pamätáš?“ skúsila ešte nalákať sestru.

Björk milovala palacinky, hlavne také malé, hrubé, na vrch trocha sirupu a pár lyžičiek rebarborového lekváru. Najobľúbenejšie jedlo. Mama ich navyše dokázala urobiť tak, aby pripomínali kvetinky a srdiečka.

Pomaly vstala z pohovky a ešte raz pohladkala mačku.

„No dobre. Poďme teda. Len si rýchlo odskočím na záchod.“

Rósa zamkla vchodové dvere a presvedčila sa, že sa ozval zvuk západky, inak by ich silný vietor mohol otvoriť a dnu by nasnežilo.

Dievčatá preskočili závej na dvore. Za posledné dva dni napadlo aspoň pol metra. Čudovali sa, aké podivné tvary dokáže vietor zo závejov vykúzliti, a už plánovali, ako sa pôjdu sánkovať na kopec za svojím domom. Keď sa konečne dostali s topánkami plnými snehu na ulicu, biely školský autobus prefrčal okolo nich. Rósa za ním chvíľu utekala a mávala vodičovi, aby zastavil, no ten ju buď nevidel, alebo mu to bolo jedno.

„Musíme sa nejako dostať domov. Čo budeme robiť?“ ustrašene sa pýtala Björk. „Mám sneh v topánkach. Mama hovorila, že prechladneme, ak budeme dlho vonku s mokrými nohami,“ zosmutnela Björk. Do očí sa jej tislí slzy a hlas mala chrapľavý.

Rósa premýšľala. Škola je zamknutá. Všetky deti už odišli alebo ich niekto vyzdvihol. Autobus im ušiel. Mama je teraz vonku, dáva potravu koňom, a tak aspoň najbližšiu hodinu nebude v dome. Otec je na mori. Jeho rybárska loď dorazí až cez víkend.

„Čo keby sme k niekomu zašli?“ navrhla Björk.

„Mama rozhodne nebude nadšená, že sem po nás bude musieť chodiť,“ odvetila Rósa.

Björk napadla ešte jedna možnosť.

„A čo keby... sme šli pešo?“

Vedela, že to majú zakázané. Mohli by sa stratiť v chumelici a krásny nový tunel ešte nie je otvorený. A keby aj bol, nemôžu tam vojsť.

Tunel medzi dvomi dedinami popod hory stavali posledné dva roky. Stačila niekoľko kilometrov dlhá stavba a cesta medzi nimi bude hneď bezpečnejšia a rýchlejšia.

Už čoskoro by nemuseli stúpať po strmej a spletitej horskej ceste, kde bolo nebezpečné jazdiť najmä v čase zimných búrok.

„Nemôžeme ísť pešo cez tunel, veď ešte nie je ani hoto- vý,“ vyplašene namietala Rósa.

„Počula som, keď mama hovorila otcovi, že sa tadiaľ už dá prejsť. Cestu už vraj postavili. Celkom určite,“ nedala sa Björk a so sebavedomím šesťročnej hľadela sestre do očí.

„Hej... Musíme sa dostať domov. Keďže tunel ešte ne- otvorili, nebudú tam ani autá,“ zamýšľala sa Rósa.

„Ale ja sa bojím tmy a tam je teda poriadna,“ začala sa zrazu vzpierať Björk. Zo strachu bola pomaly celá bez seba.

„Pôjdeme celkom pokojne, vedľa seba,“ posmeľovala ju Rósa. „Budem ťa držať za ruku celou cestou, až kým ne- prídeme domov. Pôjdeme po kraji. Mysli na tie palacinky.“

Björk prestala odporovať a chytila sa sestrinej ruky. Vy- dali sa cez tunel.

Kráčali popri vyasfaltovanej ceste k vstupu do tunela na úpäť hory. Opäť začalo snežiť. Svetla ubúdalo a von- ku sa rýchlo zošerilo. O chvíľu nastane rovnaká tma ako v tom tuneli.

„V tuneli, našťastie, nesneží. Poď, ideme dnu,“ poveda- la Rósa a primäla mladšiu sestru pokračovať.

Ruka v ruke vchádzali do temného tubusu. Posledná vec, ktorú bolo vidno, bola červená aktovka s motívom po- níka. Potom zmizli.

TERAZ

1. KAPITOLA

Október 2019, Ísafjörður

More potichu stonalo. Vlny prichádzali zďaleka, až od Grónska. Búrka na Grónskom mori priniesla o niekoľko dní neskôr príboj, ktorý prenikal až k členitým brehom severozápadného Islandu. Voda narážala na pobrežné skaliská a menila sa na bielu penu. Vlny špliechali až k vzdialeným jaskyniam, ktoré vytvorili sopečné výbuchy.

Každý občas potreboval nejaký záchytný bod, aby sa udržal na pulze života. Pre vyšetrovatelku Hildur Runarsdóttirovú to bolo surfovanie. Morská hladina bola dosť dynamická a nikto tak nevedel presne predpovedať, ako sa bude správať. Vo vode sa vždy našli tmavé a chladné miesta, o ktorých sa predpoveď nezmieňovala a bolo si treba na ne dávať pozor. Hildur priťahovalo riziko. Mala rada adrenalín v chladnej vode, bol to jej životný štýl.

Hildur si zmotala hustý vrkoč siahajúci až pod ramená do pevného drdola ku krku, aby jej kapucňa neoprénového obleku úplne pokryla hlavu. Odhadla, že voda má asi päť stupňov. Najviac šesť. Mala na sebe jeden z najhrubších neoprénových oblekov, ktorý jej pokrýval celé telo. Dlhé nohavice aj rukávy, ale na končatinách predsa len tenší, aby mohla voľnejšie hýbať rukami a nohami. Na surfovanie v studenej vode používala špeciálne rukavice aj topánky.

Čierny oblek priliehal, akoby bol druhou kožou. Ak by bol voľný, dnu by preniklo veľa vody a telo by príliš vymrzlo. V pritesnej kombinéze by sa zasa nevedela veľmi hýbať. Na surferskej doske treba byť obratný.

Pomedzi roztrúsené oblaky prenikalo sivé svetlo, také typické pre koniec októbra. V zime v mestečku vôbec nevideli slnko. Hory, ktoré ho obkolesovali, zahatali cestu slnečným lúčom od novembra do februára. Prežívali práve to obdobie roka, keď sa slnko čo nevidieť stratí a opäť sa objaví až začiatkom jari.

Hildur si vložila zelenú dosku pod pazuchu a vošla do vody. Napriek pevnej gumovej podrážke neoprénových topánok cítila pod nohami ostré sopečné kamene. Po niekoľkých opatrných krokoch položila brucho na dosku a rukami veslovala ďalej od brehu, na otvorené more. Svalnatými pažami rytmicky rozrážala vodnú hladinu a začínal sa jej zrýchľovať dych.

Na mori môžete ísť tak ďaleko, ako len chcete. Hildur dnes chcela ísť čo najďalej. More čerili nízke, ale dlhé vlny. Typické po búrke od Grónska. Veslovanie proti vlnám bolo veľmi vyčerpávajúce. Práve preto mala tak rada plávanie v mori. Napokon, pomáhalo jej to vydávať energiu a prečistiť si hlavu.

Surf napreduval po hladine a dýchala čoraz nástojčivejšie. Nad hlavou jej preletel havran čierny ako noc. Venovala mu rýchly pohľad. V tej chvíli sa jej zmocnilo more. Nebolo treba viac než jeden nádych s tvárou nahor a dávka morskej vody jej hneď vnikla do úst, čo vyvolalo silný záchvat kašľa. Veslovala ešte niekoľko sto metrov, až sa so surfom otočila a čakala, kým ju zachváti ďalšia vlna. Na brehu nikto nebol. V mestečku s dvomi tisíckami obyvateľov sa nenašlo mnoho priaznivcov surfovania. Dnes mala more sama pre seba.

Po dobrej hodine kráčala so surfom pod pazuchou k výbežku Arnarnes, kde ráno zaparkovala svoje veľké SUV s pohonom všetkých štyroch kolies. Opäť jej pomohlo, keď na chvíľu na všetko zabudla. Ráno sa cítila naozaj sklúčene. Nebolo to síce až také zlé, ako keď sa prebudila, no tušila, že sa od niekoho čoskoro dozvie zlé správy. Hildur bola vedúcou jednotky štátnej polície pre pátranie po nezvestných deťoch v riedko osídlených oblastiach a zároveň vyšetrovateľkou policajného okruhu Ísafjörður. Jediná vyšetrovateľka v Západných fjordoch.

Keď sa blížila k autu, zazvonil jej mobil. Zvliekla si priľhavé surferské rukavice, otvorila dvere a načiahla sa po telefóne na prednom sedadle.

„Hildur,“ zdvihla zadychčaná. Utréla si z čela morskú vodu a začala si vyzliekať hrubý neoprén. Volala Hildurina šéfka Elísabet Baldursdóttirová, ktorú volali Beta. Mala čosi naliehavé. Hildur ani neprekvapilo, že ju má na linke.

„Už idem, som na ceste, len sa doma rýchlo prezlečiem.“

Väčšina ľudí mávala predtuchy, keď osud chystal niečo dobré. Pripadalo jej to divné. Ona sa cítila dobre vtedy, keď nemusela čakať, že sa v budúcnosti dačo stane. Veci sa jednoducho diali a dni bezpečne plynuli. Hneď ako cítila, že sa v nej rodí akési očakávanie, znamenalo to niečo negatívne a nepríjemné. Ale nebolo to tak odjakživa, nie vždy to pre ňu predstavovalo niečo nežiaduce. Keď bola dieťa, tešila sa z Vianoc, narodenín spolužiakov, dlhých výletov na koňoch cez víkendy a prvého snehu, keď napadol neskoro na jeseň. Všetko sa však zmenilo a prestala čakať, že príde niečo pozitívne.

Hildur si pod zadok hodila hrubý uterák a posadila sa na koženkové sedadlo. Naštartovala, pridala plyn a so škripaním kolies vyrazila k centru Ísafjörðuru, kde bývala aj pracovala.

2. KAPITOLA

Chlapec cítil na dotyk drsný kockovaný poťah stoličky. Svetlohnedú plastovú podlahu v obývačke pokrývala vrstva špiny. Keď na ňu stúpil v teniskách Vans so syntetickou podrážkou, ozval sa odporný praskavý zvuk. Pétur si stiahol čiernu vlnenú čiapku nižšie na uši a snažil sa upokojiť pohľadom na štvorcovú knižnicu z Ikey na náprotivnej stene. Nemala žiaden systém ani poriadok. Boli tam kuchynské utierky, letáky a prázdne obaly z pizze nahádzané na neforemných hromadách. Ozdobné porcelánové kravy a román *Salka Valka* od Halldóra Laxnessa. Vrstva starej špiny a na nej tenký nános prachu.

Pétur bol hladný. Posledné dva dni nejedol nič iné ako jahodový jogurt, ktorý si ukradol cestou na benzínovej pumpe. Teraz však nedokázal myslieť na jedlo. Cítil veľkú nervozitu.

Našťastie ho po ceste vyzdvihol jeden lekár, vzal ho do auta a prisľúbil mu odvoz až do Ísafjörðuru. Bol to akýsi Poliak, ktorý sa len nedávno prisťahoval na Island a ešte neovládal jazyk.

Péturovi to však neprekážalo. Vedel dobre po anglicky. Angličtinu sa neučil v škole, vlastne ani nedokončil základnú. Jazyk si dostatočne dobre osvojil z YouTubeu

a internetových diskusných fór. Bez problémov sa tak mohol porozprávať s poľským lekárom. Mal šťastie, že mu zastavil práve cudzinec.

Tí ho prinajmenšom nepoznali. Islandčania mali bratrance a strýkov v každom posratom fjorde. Nasadnúť k nim vždy prinášalo riziko.

Pétur sa pomrvil v kresle a opatrne sa pozrel na jedálenský stôl uprostred obývačky. Jón v červenej flanelovej košeli obtiahnutej na bruchu práve napĺňal vodnú fajku marihuanou. Nasadil si okuliare so zlomeným rámom a skontroloval cez ne výsledok svojho snaženia. Hlboké vrásky na zjazvenom čele sa mu ešte viac prehĺbili, keď zaostril bližšie na hlavu fajky.

„Však som ťa už čakal. Trvalo ti to sem dosť dlho, čo povieš? Kde si sa toľko zdržoval?“ spýtal sa chlapca a na hlavu fajky nasadil trubičku. „Som z teba dosť sklamaný,“ pokračoval a položil vodnú fajku so zapaľovačom na nízky stolík v obývačke rovno pred Pétura, ktorý len prevracal očami. „Ale nevadí. Si dobrý chlapec. Určite niečo vymyslíme, nech mám aj ja lepšiu náladu, no nie?“

Jón sa opäť posadil na stoličku s rukami zloženými za zátylkom. Hľadel na dospievajúceho chlapca v kresle a tváril sa, že si to celé užíva. Prenikavým pohľadom napokon donútil mladíka k odpovedi.

„Hej, jasné. Dostať sa z toho intráku je pekne ťažké. Vychovávateľa sú tam úplní psi.“

„My sme našťastie väčší, čo ty na to?“ pousmial sa Jón a ukázal na bongo. Pétur si k nemu hneď prisadol. Naučenými pohybmi si položil trubičku do lona, zapálil fajku a začal vášnivo potahovať. Miestnosť naplnilo tiché bublanie fajky a Jónovo prehlbované dýchanie. Už len posledný raz, uvažoval Pétur. Plúca mu naplnil príjemný

studený dym a pocítil uvoľnenie v tele. Mravčenie v ruke ustalo.

„Len si poriadne potiahni, chlapče, a celkom pokojne. Budeš sa cítiť voľný ako pierko. Či azda nie?“

Jón zíval na snaživého tínedžera s fajkou a pomalým pohybom si začal rozopínať opasok.